

to ne bilo brez vsacega pomena, kajti vplivalo bi v slovanskem zmislu na naše kulturno življenje.

Gospod poslanec Šuklje je tudi mimogrede omenil, da bi bilo umestno, da se osnuje več meščanskih šol. Da je bil njegov nasvet v narodnem oziru precej umesten, že smemo sklepati iz tega, da so ga z veliko nevoljo vsprejeli Nemci. Sploh lahko rečemo, da so tiste šole našemu narodu v korist, katerim ugovarjajo nemškutarji. Žal, da tudi nekateri našinci prav ne spoznavajo potrebe taciš šol. Nekoliko je pa seveda organizacija taciš šol kriva, da se ne morejo udomačiti v vseh deželah, in da jim prebivalstvo ne pripisuje tacega pomena, kakor ga zasluži. Dobro bi bilo, ko bi se morda nekoliko preustrojile. V Prusiji so meščanske šole nekaka sreda mej ljudsko šolo in gimnazijami oziroma realkami. Morda bi se pri nas tudi dalo napraviti, da bi meščanska šola, ne da bi kaj izgubila na dosedanji praktičnosti, nameščevala nižje razrede realke, recimo prvi in drugi razred, kjer se ne uče še tuji jeziki. Če bi se pa vpeljal v meščanske šole še poduk francoščine, recimo tudi le kot neobvezni predmet, bi pri tistih učencih, ki bi se učili francoščine, meščanske šole lahko zamenile vso spodnjo realko, ali vsaj tri razrede. Seveda gimnazije bi meščanska šola ne mogla nadomestiti, dokler se v učnem ministerstvu ne morejo odločiti, da bi popustili poduk latinščine v nižjih razredih, kakor so to n. pr. že storili na Švedskem in tudi v nekaterih drugih državah. Da bi se pa latinščina poučevala v meščanskih šolah, to bi pač ne kazalo, četudi se v nekaterih meščanskih šolah v Prusiji goji tudi latinščina. Taka preustroja meščanskih šol bi vsekako povzdignila zanimanje prebivalstva za nje, za to priporočamo to stvar našim državnim zastopnikom v premislek.

Tudi v minolem zasedanji se je pokazalo, da je v deželnem zboru tudi dovolj mož, ki so pripravljeni z vso odločnostjo varovati naše narodne pravice. Ostro so se grajali nekateri nedostatki in sklenilo se je, da se povsod pri deželnih zavodih in pisarnah napravijo slovenski napisi. To je tudi prav, kajti gledati moramo, da se povsod pokaže, da je Kranjska v prvi vrsti slovenska pokrajina. Sploh moramo reči, da bi bili popolnoma zadovoljni z letošnjim zasedanjem, da se ni parkrat preveč očitno pokazal naš narodni razkol. Le preveč jasno se je videlo, da na obeh straneh še ne spoznajo dovolj škodljivosti tega razpora in ne vedo, da je v korist le našim narodnim nasprotnikom. Na složno postopanje pač ni misliti, dokler sta dva kluba; ali nekaj več jedinosti bi pa bilo lahko, ko bi tudi mnogi vedno ne mislili, kako bi jo bolj drugemu zabelili. Take stvari so morda prav zanimive za občinstvo na galeriji, pa gotovo niso v korist našemu narodu, niti v političnem niti narodno-gospodarskem oziru.

Politični pregled.

Osnova novih sodišč na Češkem. — Na priganjanje Nemcev je v sredo vrhovni deželni maršal češki bil postavil osnovo novega okrožnega sodišča na dnevni red. Mladočehi so

zahtevali, da se ta stvar postavi z dnevnega reda, ker narod češki vidi v osnovi tega čisto nemškega sodišča začetek razdelitve češkega kraljestva. Deželni vrhovni maršal je pa izjavil, da se on na želje Mladočehov ne more ozirati, zanj so merodajne le želje češke dežele, katere pravi izraz je pa večina deželnega zbora. To je pa dalo povod velikemu hrupu. Mladočehi so začeli strašno kričati. Brzopiscem so iztrgali papirje, na katere so pisali, in jih razmetavali po tleh. Poročevalca so hoteli vreči ž njegovega mesta, ali so ga poprej obkolili nemški poslanci in branili. Deželni vrhovni maršal je nekaj časa zvonil in klical k redu, potem pa odšel iz dvorane. Čez nekaj časa se je povrnil in zaključil sejo, ko je videl, da ne napravi reda. Nemški poslanci in veleposestniki so potem odšli iz dvorane. Mladočehi so se pa še nekaj časa tegotili, potem se pa tudi razšli.

Adresni načrt Mladočehov. — Dr. Julij Gregr je predlagal v češkem deželnem zboru, da se sklene adresa na kralja, da uresniči češko državno pravo. Ta predlog se je izročil posebnemu odseku v pretres. Pri prvi meritorični seji so Nemci izjavili, da se ne udeležijo posvetovanj in odšli so iz dvorane. Potem se je pa morala seja pretrgati, ker ni bilo dr. Gregra, da bi utemeljil svoj predlog. Pri drugi seji je pa predlagatelj svoj predlog utemeljil, na to se pa izjavili veleposestniki, da se sicer drže državnega prava, da se pa jim sedanja čas vendar ne zdi pripraven za uresničenje letih čeških želja, zatoj bodo glasovali proti predlogu. S to izjavo veleposestnikov je pa vsa stvar pokopana, ker brez njih ni moč dobiti večine v deželnem zboru.

Očenaš v šoli. — Učno ministerstvo je odločilo, da se ima ustreči zahtevi dunajskega knezo-nadžškofijskega ordinarijata na Dunaju, da se v dunajskih ljudskih šolah zopet vpelje molitev očenaša in češčenimarije, ki se je bila odpravila pred leti s posebnim ministerskim ukazom. Nemški liberalni listi se jeze, da se je ministerstvo udalo želji knezonadžškofijstva.

Cerkvene predloge. — Požunski komitatski zastop se je z veliko večino izrekel proti vladni cerkveni politiki. Veliki župan grof Zichy je odstopil, ker se ne vjema z vladno politiko. — Vlada je pa te dni zbornici predložila zakon o svobodnem bogoslužji.

Kmetski domovi. — Dolenjeavstrijskemu deželnemu zboru je vlada predložila predlog o osnovi tako imenovanih kmetskih domov. Predlog se je izročil posebnemu odseku, kateremu je načelnikom izvoljen vodja dunajskih kristijanskih socialstov dr. Lueger. Odsek bode stvar temeljito pretresaval in je zatoj zahteval od deželnega odbora, da mu preskrbi natančne podatke o tem, koliko kmetskih zemljišč je prešlo v roke veleposestnikov in velikim kapitalistom, odkar je dovoljeno svobodno razkosavanje kmetskih posestev. Nadalje naj deželni odbor sestavi tudi poročilo o kmetskih razmerah v tistih deželah, v katerih imajo že kmetske domove, zlasti o kmetskih razmerah v Severni Ameriki.

Boj za akademično svobodo. Vojaško poveljništvo v Inomostu je prepovedalo dijakom, kateri so jednoletni prostovoljci ali rezervni častniki, da ne smejo biti člani dijaških zvez, ker se to ne strinja s častniškim dostojanstvom. To je vzbudilo veliko nevoljo. Ker vseučilišni senat ni hotel se proti vojaški oblasti potegniti za pravice dijakov, so poslednji napravili štrajk. Predavanja so se ustavila. O tej stvari se je že razgovarjalo v tirolskem in gorenjeavstrijskem deželnem zboru.

Odkritje honvedskega spomenika. — O Binkoštih se v Budimpešti odkrije spomenik v letih 1848. in 1849. palim ogerskim honvedom ali bolje rečeno puntarjem. Vojno in deželnoobranksko ministerstvo sta prepovedali, da se te slavnosti ne smejo udeležiti častniki. To je jako razburilo Madjare, zlasti opozicijo in v zbornici stavili sta se dve ostri interpelaciji. Opozicija je tudi zahtevala, da se zbornica udeleži kor-

porativno, kar se vendar ne zgodi, pač pa bode zbornica zastopana po posebnem odposlanstvu. Zaradi odkritja tega spomenika je lani bilo palo Szaparyjevo ministerstvo in sedanjemu ministerstvu se pa že majajo tla, in je še mogoče, da pade.

Nemčija. — Nemški cesar se je pri neki priliki prav nepovoljno izrazil o bivšem državnem zboru, ki je zavrgel vojaško predlogo. Državni zbor je moral razpustiti in pričakuje, da novi pritrdi vojaški pletlogi. Ko bi po novih volitvah ne dobil še večine za predlogo, je pripravljen vse storiti, da doseže povečanje vojske, kajti prepričan je, da je nova vojaška predloga potrebna za ohranjenje miru. — Vsled teh rezkih in odločnih besedij cesarjevih, nasprotni listi jako ostro pišejo o postopanju cesarjevem. Nasprotna in vladna stranka se pridno pripravljata na volilni boj in po svoje uporabljajo te besede cesarjeve pri volilskih agitacijah.

Italija. — Zatrjuje se iz verodostojne strani, da je dognana stvar, da se bo italijanski kraljevič zaročil s princezinjo Feodoro Schleswig-Holsteinsko, najmlajšo sestro nemške cesarice. Princezinja rojena je 3. julija 1874. l.

Bolgarija. — Princ Ferdinand prišel je zopet domov. V Svistovu, kjer je s svojo poročenko stopil na bolgarska tla, bil je lep vsprejem. Govori se pa tudi, da je policija imela o prihodu kneževem prav dosti opraviti. Pozaprlji so več sumljivih ljudij, ker so se bali, da se ne bi izvršil morebiti kak atentat na kneza. Pri nekaterih so dobili tudi orožje in več papirjev, iz katerih se sklepa, da so nameravali napasti bolgarskega kneza — Te dni pričelo je v Trnovem veliko sobranje svoje zborovanje. Sobranje sklepalo bo namreč o premembi ustave, tikajoče se ustanovljenja bolgarske dinastije. Pri otvorjenji sobranja je bil tudi knez navzoč in je zastopnike naroda prav prisrčno pozdravil in povdarjal važnost predstoječih posvetovanj.

Srbija. — Nova radikalna skupščina namerava baje razveljaviti zakone, po katerih je prepovedano kraljevim starišem, prebivati v Srbiji. — Kralj Aleksander in kraljica Natalija se snideta v srbskem mestu Kladno dne 14. junija. Za pozneje enkrat je določeno, da se snidejo Aleksander, Milan in Natalija.

Grško. — Slabe finančne razmere dale so povod ministerstvu Trikuposovemu, da je od stopilo. Ministerstvo ni moglo namreč s kreditnimi zavodi skleniti denarnega posojila. Novo ministerstvo je bilo jako težavno konstituirati. Bati se je bilo že državnega bankerota. Sedaj je sestavil novo ministerstvo Satiropulos, ki bo ministerski predsednik in ob ednem tudi finančni minister.

Anglija. — Poslanska zbornica posvetuje se sedaj o irski homeruli. Vkljub velikemu nasprotstvu se je o §. 1 homerule razprava končala in se isti vzprejel s 309 proti 167 glasom.

Španija. — Republičanska stranka zadobiva na Španskem, posebno v Madridu vedno več privržencev in smelo rečeno monarhija je v vedno večji nevarnosti. Da je pa temu tako krivi so monarhisti sami. Pri madridski mestni upravi, kojoj imajo v rokah monarhisti, ponavljajo se vedno jako veliki neredi, zaradi česar monarhisti na veljavi izgubljajo, pridobivajo pa republikanci. Čez ne dolgo časa vršiti bi se bile imele sedaj nove volitve v mestni zastop madridski. Republikanci so z gotovostjo računali, da pridobe večino. Ministerstvo videčo to nevarnost, je predlagalo odložitev volitev in pretilo v slučajih, če zbornica temu ne pritrdi, da odstopi. Zbornica je temu pritrdila, vsled česar je nastalo veliko razburjenje mej republikanci. Vršijo se različne demonstracije, kali se javni red in mir in policija ter vojaštvo se mnogo trudijo, da vzdržujejo mir.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje).

(Dalje.)

Nekoliko zgledov bode opisano postopanje pri spajanju najlepše pojasnilo. — Recimo, da nam je zlotati cev, ki je narejena iz medenega pleha. Najprvo treba oba robova, ki se imata sprijeti, dobro očistiti in s pilo obdršati, da se pokaže svetla kovina. Na raznih mestih se ovije krog cevi skaljenega železnega dratu, da se špranja čim lepše stisne. Z malo žličico ali ploskatim lesenim klinčkom se potem natrosi v cev ali pa zunaj cevi (če je namreč cev predolga, da ne moremo z žličico vanjo) kašnata zmes boraksa in stolčenega trdnega lota ali pa se razpoka pomoči z vodo, nanje se polože zrna lotova in vse skup se potrese z boraksom. Cev se položi vodoravno med žareče oglje; razgreva se s prva počasi, da se boraks speni, potem pa močneje do razbeljenosti. Paziti je treba, kedaj lot steče; takrat potegnemo cev takoj iz oglja, kajti drugače se začne medena pločevina tudi topiti ali pa nam zgori. —

Otle kroglice, (n. pr. plehnate skledice, kroglaste gumbe i. t. d.), ki se zlotajo iz dveh polukroglih delov, se spajajo tako, da namažemo notranji rob vsake poloble z mokrim boraksom in lotom, potem jih z dratom povežemo in konečno razbelimo. — Tenke medene stvari namažemo z ilovico, predno jih položimo v ogenj, da nam jih ogenj ne pokonča.

Med se z železom ali pa bakrom na isti način spaja, kakor med z medjóm.

Železo lotamo na železo večinoma in najboljše z bakrom. Če hočemo n. pr. zlotati železni obroč, spilimo njegova konca na pošev tako, da vzamemo vsakemu polovico proč in jih položimo drug na drug. Špranje pokrijemo znotraj s tenkim bakrenim plehom, kateremu zavijemo konce čez obroč, da ne odpade; nadalje pomočimo razpoko in sosednje dele v ilovico, katere potem na ognji posušimo, natakemo obroč na železno palico ter ga držimo s špranjo navzdol v kovaškem ognji. Ko je obroč postal v ognji belo-žareč, je tudi bakreni pleh stopljen in obroček je zlotan.

(Dalje prihodnjič.)

Obrtnijske raznoterosti.

Napisi na dratene mreže se lahko napravijo, če uporabljamo nastopno sredstvo. Predno pišemo na mrežo, jo prevlečemo s skuhanim izlandijskim mahom. Dobljeni čaj je slezast; zato prevleče posamične luknjice v drateni mreži, tako da dobimo neprodrtu ploskev. Na tej lahko slikamo kakor po navadi. Ko je barva suha, se sedaj nepotrebni čaj zmije z mreže.

Kako vrtati skaljeno jeklo? Izdelovalci kovinskih stvari, osobito pa izdelovalci mašin, pridejo čestokrat v položaj, da jim je vrtati kaljene mašinske dele, na pr. nože, kline, ploče, pušice, cveke i. t. d., a noben sveder ne prevrta kaljenega jekla. Če pa vzamemo kratek sveder iz litega jekla,

*